ଅଧ୍ୟାୟ 4

ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆକଳନ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ

ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଆକଳନ ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, **2013** ରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତେବେ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆକଳନ ସହିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପାଳନ କରାଯାଉ ନଥିବାର ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି । ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

- *ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 203 ଟି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ, ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା 74 (36 ପ୍ରତିଶତ) ମାମଲାରେ ସଂଲଗ୍ନ ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ଜମିର ବିକ୍ରୟ ତଥ୍ୟ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ମିଳିନଥିଲା । 43.48 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ, ଛଅଟି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମାମଲାରେ ଅଡିଟ୍ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ 10.07 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ଆକଳନ କରିଛି ।*

- *ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟ ଆଖପାଖ ଗାଁର ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଜମିର ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଫଳରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ 5.27 କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।*

- *ଘରୋଇ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହମତି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ମିଳିପାରି ନଥିଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ, ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅନୁଚିତ୍ ଢଙ୍ଗରେ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ, କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ 63.76 କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।*

- *ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଗଣନା କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ 120 ମାମଲାରେ 1061.109 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ 4.03 କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ କରାଯାଇଥିଲା ।*

- *3,055.583 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଜଡ଼ିତ 179 ଟି ମାମଲାରେ ଜମି ରେକର୍ଡ ସଂଶୋଧନ ନ ହେବା କାରଣରୁ 120.94 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରି ନଥିଲା ।*

- *114 ଟି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମାମଲାରେ 2,449.594 ଏକର ଜମିକୁ 83 ପ୍ରତିଶତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ପରେ ଭୌତିକ ରୂପେ ଦଖଲକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ଏହି ଜମିର ଭୌତିକ ଦଖଲ ନେବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଥିଲା ।*

- *ସରକାର 57.453 ଏକର ଜମିକୁ କୌଣସି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ନକରି ଏବଂ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ତଥା କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ କୌଣସି ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ନକରି ଅଧିକାରକୁ ନେଇଥିଲେ ।*

4.1 ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ପୁନଃଥଇଥାନ ହେବାର ଫେବୃଆରୀ 2014 ର ଆରଡିଏମ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ପଠିତ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 26 ଅନୁଯାୟୀ, ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଆକଳନ କରିବାରେ ନିମ୍ନରେ ଥିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା:

- ଜମି ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ବା ବିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା ପଞ୍ଜିକରଣ ପାଇଁ, ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଆଇନ, 1899 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନୁମୋଦିତ ବେଞ୍ଚ ମାର୍କ ମୂଲ୍ୟ[26] (ବିଏମଭି) ଅନୁସାରେ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଯାହା ବି ଅଧିକ ହେବ କିମ୍ବା
- ଗତ ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ନିକଟତମ ଗ୍ରାମ କିମ୍ବା ନିକଟତମ ଆଖପାଖରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମାନ ପ୍ରକାର ଜମି ପାଇଁ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା
- ଧାରା 2 ର ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ, ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମାମଲାରେ, ଅତି କମରେ 80 ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରଭାବିତ ପରିବାର , ସେମାନଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଦେବା ଦରକାର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସହମତି ନେବା ଦରକାର ।

ଜମି ମାଲିକ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ, ଜମି ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ[27] ସଂପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ ଗୁଣନ କାରକ[28] ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ହେବା ପର ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ, ବାର୍ଷିକ 12 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୋଲାଟିୟମ୍[29] ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ପାଇବାକୁ ହକ୍‌ଦାର । ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଆକଳନ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ **ଚର୍ଟ 4.1** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଚାର୍ଟ 4.1: ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା

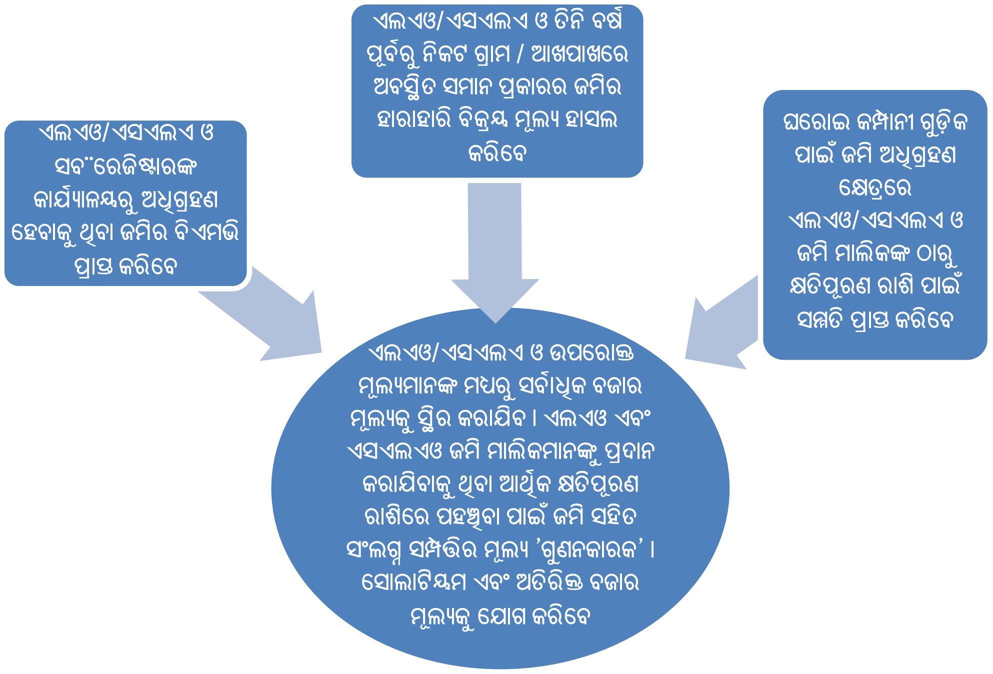

---

26 ଓଡ଼ିଶା ଷ୍ଟାମ୍ପ ନିୟମ 1952 ଅନୁଯାୟୀ ସରକାର ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫ୍ଳୋର ପ୍ରାଇସ୍ ସମୟ ସମୟରେ ସଂଶୋଧିତ । ଏହାକୁ ସରକାର ପ୍ରତି ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ଥରେ ସଂଶୋଧନ କରିଛନ୍ତି

27 ଜମିରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଗଛ, କୂପ , ବାଆଁ ଆଦିର ମୂଲ୍ୟ

28 ନିକଟସ୍ଥ ସହରାଞ୍ଚଳ ଠାରୁ ଦୂରତାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ବଜାର ମଲ୍ୟକୁ ଏକ ରୁ ଦୁଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକକାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣିତ ହୋଇଥାଏ

29 କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପରେ ଅନ୍ତିମ ପୁରସ୍କାରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର 100 ପ୍ରତିଶତର ସମାନ ଏକ ସୋଲାଟିୟମ୍ ଯୋଡ଼ାଯାଏ

ଅଡିଟ୍ 6ଟି ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଜିଲ୍ଲାରେ 3,190.068 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସମ୍ବନ୍ଧିତ 203 ଏଲ.ଏ ମାମଲାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ ଜମିର ମୁଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ତ୍ରୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ସାରଣୀଭୁକ୍ତ:

ସାରଣୀ 4.1: ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍.ଏ ମାମଲା ଗୁଡିକରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆକଳନର ସମୀକ୍ଷା

ଜିଲ୍ଲା	ପାସ୍ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି (ନଂ/ ଜମି ଏକରରେ)	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା, ଯେଉଁଠି ସଂଲଗ୍ନ ଗ୍ରାମର ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା	ବିଏମ୍ଭି ଠାରୁ କମ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ସହମତି ପ୍ରାପ୍ତ ନକରି ସମାଧାନ ହୋଇଥିବା ମାମଲାର ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷତିପୂରଣ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର କମ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା
କଳାହାଣ୍ଡି	8/125.64	-	-	3	-
କେଉଁଝର	45/561.878	4	-	-	44
କୋରାପୁଟ	41/210.00	2	-	-	-
ମୟୁରଭଞ୍ଜ	37/1527.35	-	-	-	7
ନବରଙ୍ଗପୁର	1/0.74	-	-	-	-
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	71/764.46	68	1	2	69
ମୋଟ	**203/3,190.068**	**74**	**1**	**5**	**120**

(ଉତ୍ସ: ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ରେକର୍ଡ)

ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୁରଣର ପରିମାଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଏସଏଲଏଓ/ ଏଲଏଓ ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲଏଆର୍ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 26 ର ଉଲଂଘନ ହୋଇଥିବାର ଉଦାହରଣ, ଅଡିଟ୍ ତନଖି ହୋଇଥିବା 203ଟି ଏଲଏ ମାମଲାଗୁଡିକରେ ଜଣାଗଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4.1.1 ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମଗୁଡିକର ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଆରଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର୍, ଅଧିନିୟମ 2013 ର ଧାରା 26 ଅନୁଯାୟୀ ବିଏମ୍ଭି ସହିତ ତୁଳନା କରିବା ପାଇଁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ କିମ୍ବା ନିକଟସ୍ଥ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମାନ ପ୍ରକାର ଜମି ପାଇଁ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ହାର ହିସାବରେ ନିଆଯିବ । ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ତିନୋଟି ଜିଲ୍ଲାରେ (କେଉଁଝର, ସୁନ୍ଦରଗଡ ଓ କୋରାପୁଟ) ଚାରିଗୋଟି ଏଲଏଓ/ ଏସ୍ଏଲଏଓ[30] ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା 753.14 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆକଳନ ସମୟରେ ଆଖପାଖ ଗାଁରେ ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟଗୁଡିକୁ ହାସଲ/ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇନଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ:

- 1.23 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ ଚାରିଟି ଏଲ୍ଏ ମାମଲାରେ, କେଉଁଝର ଏଲ୍ଏଓ କେବଳ ବିଏମ୍ଭିକୁ ହିସାବକୁ ନେଇ ଏକର ପିଛା ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ 3.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ 2.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏଲ୍ଏଓ ସଂଲଗ୍ନ ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ସମାନ ପ୍ରକାର ଜମିର ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 20 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ 2.13 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅର୍ଥାତ୍ ବିଏମ୍ଭି ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା, ବିଚାରକୁ ନେଇ ନଥିଲେ । ଫଳରେ ସଂପୃକ୍ତ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ 36.55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କମ୍ ଦିଆଯାଇ ଥିଲା । ଏହା ଅଡିଟ୍ (ଡିସେମ୍ବର 2022) ରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ପରେ ଏଲ୍ଏଓ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସଂଶୋଧନ (ଜାନୁଆରୀ 2023) କରିଥିଲେ ।
- ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି ପାଇଁ 29 ଏଲଏ ମାମଲାରେ 247.64 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି କେବଳ ସଂପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ପୂର୍ବ ତିନି ବର୍ଷରେ ଜମିର ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଏବଂ ସଂଲଗ୍ନ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଜମିର ବଜାର

[30] ଏଲ୍ଏଓ, କେନ୍ଦୁଝର: 4 ଟି ମାମଲା, 1.23 ଏକର; ଏଲ୍ଏଓ, କୋରାପୁଟ :2 ଟି ମାମଲା, 14.31 ଏକର; ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼:39 ଟି ମାମଲା, 489.96 ଏକର ଏବଂ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି: 29 ଟି ମାମଲା, 247.64 ଏକର

ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଅଡିଟ୍ 5 ଟି ଏଲ ଏ ମାମଲାରେ 43.48 ଏକର ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିଲେ ଯେ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 1.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ 1.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅର୍ଥାତ୍ ବିଏମଭି ସହ ସମାନ । ଏହି ଅନୁସାରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ 2.73 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ, ଆଖପାଖ ଗାଁରେ ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 1.60 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ 18.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା, ଯାହା ଆଧାରରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି 12.80 କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିଲା । ଏହିପରି ସେଠାରେ 10.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ କମ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । କିଛି ଗ୍ରାମବାସୀ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ କମ୍ ଦରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଟଙ୍କାକୁ ନେବା ପାଇଁ ମନାକରିଦେଇଥିଲେ । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ[31] ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଗଠିତ ଏକ ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ କମିଟି କମ୍ ଭାଲ୍ୟୁଏସନ୍ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ଏପରିକି ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ କମିଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ 247.64 ଏକର ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ ଏକର ପିଛା 5.33 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଅନୁମୋଦନ କରିନଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ବିଚ୍ୟୁତ୍ ହୋଇ ଏବଂ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୃଦ୍ଧି, ତା ସହିତ ବର୍ଦ୍ଧିତ ରାଶିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ମନମାନିର ପରିଚାୟକ ଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଏସ୍‌ଏଲଏଓ, ଟିବିଆର୍‌ଏଲ୍‌ପି ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ସଂଲଗ୍ନ ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟକୁ ଜମିର ବଜାର ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା । ତେବେ ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଲା ତ୍ରୁଟି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସଂଶୋଧନ କରିନଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଅଡିଟରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଉଁଝରର ବଜାର ମୂଲ୍ୟକୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ ।

- ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ (39 ଟି ମାମଲା) ଏବଂ କୋରାପୁଟ (ଦୁଇଟି ମାମଲା) ଜିଲ୍ଲା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅନ୍ୟ 41 ଟି ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲାରେ 504.27[32] ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ ଆଖପାଖ ଗ୍ରାମର ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏଭଳି ତଥ୍ୟର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଅଡିଟ୍ ସଂପୃକ୍ତ ଏଲ୍‌ଏଓ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ସଠିକତା ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରିପାରି ନଥିଲା ।

  ଜିଲ୍ଲାପାଳ, କୋରାପୁଟ କହିଥିଲେ ଯେ, ଭବିଷ୍ୟତର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

4.1.2 ବିଏମ୍‌ଭି ଠାରୁ କମ୍ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଏନ୍‌ଟିପିସି ଲମିଟେଡର ସୁପର ଥର୍ମାଲ୍ ପାୱାର ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ 16.72 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଏକର ପିଛା ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ, ଯାହା ବିଏମ୍‌ଭି ଠାରୁ କମ୍ ଥିଲା, ଯାହା **ସାରଣୀ 4.2** ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 4.2: ବର୍ଗ ଅନୁସାରେ ଜମି ମୂଲ୍ୟ

ଭୂମିର ଶ୍ରେଣୀ[33]	ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ	ବିଏମ୍‌ଭି ଅନୁସାରେ	ଆନ ମଲ୍ୟାୟନ
	(ଏକର ପିଛା ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)		
ମାଲ ସାଧାରଣ	16.73	32.00	15.27
ଗୋଡ଼ା II	16.25	32.00	15.75
ଘର ବାଡ଼ି	25.50	30.25	4.75

(ଉତ୍ସ: ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ)

31 ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନେ ହେଲେ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ, ବଣାଇ, ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼: କୋଲରାର ତହସିଲଦାର, ଲହୁଣିପଡ଼ା, ବୋଣାଇ ଏବଂ ଏଲ୍‌ଏଓ, ଟିବିଆର୍‌ଏଲ୍‌ପି

32 ସୁନ୍ଦରଗଡ଼: 39 ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲାରେ 489.96 ଏକର ଏବଂ କୋରାପୁଟ: 2 ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲାରେ 14.31 ଏକର

33 ମାଲ ସାଧାରଣ ଏବଂ ଗୋଡ଼ା II ବର୍ଗର ଜମି କୃଷି ଜମିକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ବେଳେ ଘରବାଡ଼ି ଜମି ଘର ଓ ଏହାର ଆଖପାଖ ଜମିକୁ ଦର୍ଶାଉଛି

ସାରଣୀ 4.2 ରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଆରଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍, ଅଧିନିୟମ 2013 ର ଧାରା 26 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବିରୋଧ କରି ଏଲ୍‌ଏଓ ଅନୁରୂପ ବିଏମ୍‌ଭି ଠାରୁ କମ୍ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଫଳରେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ 5.27 କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ଙ୍କ ଉତ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା (ଜାନୁଆରୀ 2023 ସୁଦ୍ଧା) ।

ସୁପାରିଶ 4.1: ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଆରଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 26 ଅନୁଯାୟୀ ଆଖପାଖ ଗ୍ରାମରେ ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପରିଚାଳିତ ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

4.1.3 କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଉପରେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ନ ନେଇ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଆରଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍, ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 26 (3) (a) ରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହିତ ଏହା ମଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏହି କାରଣରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଜମିର କାରବାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଆଇନ୍ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏହା ଅଧିନରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଉକ୍ତ ଜମିର ୟୁନିଟ୍ ଏରିଆ ପିଛା ଫ୍ଲୋର୍ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ସର୍ବନିମ୍ନ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ । ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ ଏହି ଆଇନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସହମତି ଅନୁଯାୟୀ ହେବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଅଡିଟ୍ ନିମ୍ନସ୍ଥ ଆଦି ପରିଲକ୍ଷିତ କରିଛି:

4.1.3.1 ମେସର୍ସ ବେଦାନ୍ତ ଲିମିଟେଡ ପାଇଁ ଅଧିଗୃହୀତ ଜମିର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ

ଓଡିଶା ଶିଳ୍ପ ବିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ ନିଗମ (ଆଇଡିସିଓ), ଏକ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଯେମିତିକି ବେଦାନ୍ତ ଲିମିଟେଡ୍ (ବେଦାନ୍ତ), କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାର ଲାଞ୍ଜିଗଡ ତହସିଲ ଅଧିନରେ ତିନିଟି ଗାଁରେ[34] 117.98 ଏକର ଘରୋଇ ଜମି ଅଧରଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ (ଜାନୁଆରୀ 2013) କରିଥିଲା । ଏହି ଉଦେଶ୍ୟରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ଜମିରେ 7.92 ଏକର ବାସଗୃହ ଜମି ଏବଂ 110.06 ଏକର ଅଣ ବାସଗୃହ ଜମି[35] ରହିଥିଲା । ଆରଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ଡିସେମ୍ବର 2013 ରେ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିଥିଲା ।

ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଏଲ୍‌ଏଓ କେବଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ 14ଟି ଗ୍ରାମରୁ 3ଟି ଗ୍ରାମର ବିକ୍ରି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିଥିଲା, କାରଣ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମରେ ବିକ୍ରି କାରବାର ହୋଇନଥିଲା । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ବିଏମଭି ତୁଳନାରେ ହାରାହାରି ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଅଧିକ ଥିବା ଆଧାରରେ ବାସଗୃହ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 32.69 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ଅଣ ବାସଗୃହ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ 2 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ନଭେମ୍ବର 2016 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2017 ମଧ୍ୟରେ 110.06 ଏକର ଜମି ପାଇଁ 9.86 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ପୁରସ୍କାର ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମ (ବନ୍ଧାଗୁଡା ଓ ରେଂଗୋପାଲି) ରେ ଜମିର ଦଖଲ ଆଇଡିସିଓକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର (ମାର୍ଚ୍ଚ 2018) କରାଯାଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କୋଠଦୁଆର ଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରହିଥିଲା (ନଭେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା) ।

ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ:

- ଲାଞ୍ଜିଗଡ ତହସିଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା 29ଟି ଗ୍ରାମ (ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ 3ଟି ଗ୍ରାମ ସମେତ) ରେ ଜୁଲାଇ 2002[36] ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2004[37] ରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଜମି ବିକ୍ରି ଉପରେ କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାପାଳ କଟକଣା

[34] (i) ଗ୍ରାମ କୋଠଦୁଆର: ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା. 03/2013, ଅଞ୍ଚଳ: 4.97 ଏକର; (ii) ଗ୍ରାମ ରେଙ୍ଗୋପାଲି: ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା.04/2013, ଅଞ୍ଚଳ: 107.35 ଏକର ଏବଂ (iii) ଗ୍ରାମ ବନ୍ଧଗୁଡ଼ା: ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା. 05/2013, ଅଞ୍ଚଳ: 5.66 ଏକର

[35] ଗୃହୋପଯୋଗୀ ଜମି: ଗୃହ ସ୍ଥଳ; ଅଣ ଗୃହୋପଯୋଗୀ ଜମି: କୃଷି ଏବଂ ଗୃହୋପଯୋଗୀ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜମି

[36] କୋଠଦୁଆର ଏବଂ ବନ୍ଧଗୁଡ଼ା ସହିତ 12 ଗ୍ରାମ

[37] କୋଠଦୁଆର ଏବଂ ରେଙ୍ଗୋପାଲି ସହିତ 18 ଗ୍ରାମ ରେଙ୍ଗୋପାଲି (କୋଠଦୁଆର ଗ୍ରାମ ଯାହା ଉଭୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମାରେ ଦୋହରାଯାଇଛି)

ଜାରି କରିଥିଲେ, ଯାହା (ନଭେମ୍ବର 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଲାଗୁଥିଲା । ଏପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇବାର କାରଣ ଥିଲା ଯେ , ମେସର୍ସ ବେଦାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଶିଳ୍ପ ସୁବିଧାର ଅଧିକ ସଂପ୍ରସାରଣ ହେଲେ , ଏହି ଗ୍ରାମଗୁଡିକର ଜମିକୁ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ । ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଯୋଗୁଁ ଏହି 3ଟି ଗ୍ରାମରେ ମାତ୍ର 11 ଟି ବିକ୍ରି କାରବାର ହୋଇଥିଲା । ବିକ୍ରି କାରବାରର ନଗଣ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟ ଅଧାରରେ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟାୟନ ପ୍ରକୃତରେ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିନିଧି ନଥିଲା ।

- ଏହି ପରିପ୍ରକ୍ଷୀରେ, ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ 2011 ମାର୍ଚ୍ଚରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ଭାରତୀୟ ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ (ସିଭିଲ୍) ରିପୋର୍ଟରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 2.1.3.9 ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଏପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକରେ କୌଣସି ଆଇନଗତ ଆଧାର ନଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ପଞ୍ଜିକୃତ ଜମି କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ ନଥିବାରୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜମିର ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟକୁ କୃତ୍ରିମ ସ୍ତରରେ ରଖାଯିବ ଏବଂ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରମୋଟରଙ୍କ ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ କମ୍ ଦରରେ, ଆଗକୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣରେ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଯେହେତୁ ଜମି ବିକ୍ରି ଉପରେ, ନିଷେଧାଦେଶ ଥିଲା, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଉପରେ କେବଳ କେତୋଟି କାରବାର ଅଧାରରେ ଉଚିତ୍ ମୂଲ୍ୟ ସୂଚାଇବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ସୀମିତ କାରବାର ଅଧାରରେ ଏଲଏଓ ଦ୍ୱାରା ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆକଳନ ଠିକ୍ ନଥିଲା ।
- କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାପାଳ ବେଦାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଇଡକୋ ସପକ୍ଷରେ କୋଠଦୁଆର (ଅର୍ଥାତ ତିନୋଟି ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ) ଗ୍ରାମରେ[38] 2.15 ଏକର ରାସ୍ତା କିସମ[39] ସରକାରୀ ଜମିକୁ ଏକର ପ୍ରତି 15.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର (ନଭେମ୍ବର 2012) କରିଥିଲେ । ଏହା ବିପକ୍ଷରେ 16 ରୁ 21 ମାସ[40] ପରେ ଅଣ-ବାସଗୃହ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 2 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ଏହିପରି ତିନିଟି ଗାଁରେ ବିକ୍ରି କାରବାର ଉପଲବ୍ଧ ନ ହେବା ଓ ଆଖପାଖ ଗାଁରେ ଖୁବ୍ କମ୍ କାରବାର ହୋଇଥିବା ପରିପ୍ରକ୍ଷୀରେ, ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପାଇଁ, ରାସ୍ତା କିସମ ସରକାରୀ ଜମିକୁ ଏହି ତିନି ଗାଁରେ ଅଣ-ବାସଗୃହ ଜମି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା ।
- ଏଲ୍ଏଓ ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ ଆରଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର ଅଧିନିୟମ, 2013 ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ବାବଦରେ ସହମତି ହାସଲ କରିନଥିଲେ । ଜମି ବିକ୍ରି ଉପରେ କଟକଣା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମିର ଫ୍ଲୋର୍ ମୂଲ୍ୟ ମଧ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇନଥିଲା ।

ତେଣୁ ଉପରୋକ୍ତ ଆଇନର ଧାରା 26 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ତିନୋଟି ମାନଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଏଲଏଓ ନା ବଜାର ମୂଲ୍ୟକୁ ସଠିକ ଉପାୟରେ ଆକଳନ କରିନଥିଲେ ନା ଉପଯୁକ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିନଥିଲେ । ନଭେମ୍ବର 2012 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସରକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, 110.06 ଏକର ଅଣ ବାସସ୍ଥାନ ଜମି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଅତିକମରେ 73.62 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା, ଯାହା ବିରୋଧରେ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ 9.86 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଫଳରେ ଜମି ମାଲିକମାନେ 63.76 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଏଲଏଓ, କଳାହାଣ୍ଡି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଡିସେମ୍ବର 2022) ଯେ 2011 ରୁ 2013 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବିକ୍ରି କାରବାର ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ 2011 ରୁ 2013 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ୋଶୀ ଗ୍ରାମର ବିକ୍ରି ପରିସଂଖ୍ୟାନକୁ, ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଏହାବ୍ୟତୀତ, ବନ୍ଧାଗୁଡା, କୋଠ ଦୁଆର

---

[38] କୋଠଦୁଆର, ରେଙ୍ଗାପାଲି ଏବଂ ବନ୍ଧଗୁଡ଼ା

[39] ରାସ୍ତା କିସମ ଜମି, ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ଜମି ଯାହା ଲିଜ୍ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ଲିଜ୍ ଯୋଗ୍ୟ ଜମିରେ ପରିଣତ କରାଯାଇଥିଲା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2012) ଅର୍ଥାତ୍ ପତିତ କିସମ

[40] ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଡିସେମ୍ବର 2013 ଏବଂ ମଇ 2014 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟାୟନ ଅଗଷ୍ଟ 2012 ରେ କରାଯାଇ ଥିଲା

ଏବଂ ରେଂଗୋପାଲି ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ କମ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ବାବଦରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନାହିଁ ।

ଏହି ଉତ୍ତର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନଥିଲା, କାରଣ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ, ଏଲଏଓଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନା ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ନା ଫ୍ଲୋର ମୂଲ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏସବୁ ଅଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ସରକାର ଯେଉଁ ହାରରେ ନିଜର ଜମିକୁ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରି ବେଦାନ୍ତ ସପକ୍ଷରେ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ତାହା ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଏକ ଗ୍ରାମରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଆଧାର ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ ଜମି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଆପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା ଜମି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ଯଥାର୍ଥତାର ସୂଚକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, କାରଣ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଅଜ୍ଞତା, କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନ କରିବାର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ ହୋଇପାରେ ।

4.1.3.2 ଡାଲମିଆ ସିମେଣ୍ଟ (ଭାରତ) ଲିମିଟେଡ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଇଏସଏସଏଏଆର୍ ଷ୍ଟିଲ ଲିମିଟେଡ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ

ସୁନ୍ଦରଗଡ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ପାଞ୍ଚଟି ଏଲଏ ମାମଲାରେ 277.412 ଏକର ଜମିକୁ, ଦୁଇଟି ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ (ଡାଲମିଆ ସିମେଣ୍ଟ (ଭାରତ) ଲିମିଟେଡ୍, ପୂର୍ବରୁ ମେସର୍ସ ଓସିଏଲ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲା ଏବଂ ଇଏସଏସଏଆର୍ ଷ୍ଟିଲ ଲିମିଟେଡ୍) ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ (ଏପ୍ରିଲ 2021 ରୁ ଜାନୁଆରୀ 2022) କରିଥିଲେ । ଏଲଏଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ, ଗ୍ରାମର ବିଏମ୍‌ଭି ଏବଂ ବିକ୍ରି ତଥ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା ଯଥାକ୍ରମେ 6.05 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ 13.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିର (ଜାନୁଆରୀ ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର 2021) କରିଥିଲେ । ଏଲ୍ଏଓ ସେହି ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ହାସଲ କରିନଥିଲେ, ଯଦିଓ, ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କଲେ, ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସେହି ଏଲ୍ଏଓ, କିନ୍ତୁ ଗେଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ (ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ପିଏସ୍‌ୟୁ) ପାଇଁ 2.79 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ, ବିଏମ୍‌ଭି ଏବଂ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଯଥାକ୍ରମେ ଏକର ପିଛା 18.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ 1 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ଆଧାରରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 32.35 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ 11.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ।

ଉପରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ଏଲ୍ଏଓ, ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବେଳେ, ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ଆଧାରରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିନଥିଲେ, ଯଦିଓ, ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ତେବେ, ସରକାରୀ ପିଏସ୍‌ୟୁ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବେଳେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ଆଧାରରେ ଏଲଏଓ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, ଯଦିଓ ଏହା ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ଯେହେତୁ ସମ୍ମତି ପ୍ରାପ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ଜମି ବିଏମ୍‌ଭି/ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଅଧିକ ଥିଲା, ଏଲ୍ଏଓ, ସମ୍ମତି ପ୍ରାପ୍ତ ନକରି ବେସରକାରୀ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ।

ସୁପାରିଶ 4.2: ଘରୋଇ ସଂସ୍ଥାର ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଅଧିସୂଚିତ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ, ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସହମତି ଆଧାରରେ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଅଧିସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଜମିର ଫ୍ଲୋର ପ୍ରାଇସ୍ ସ୍ଥିର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

4.1.4 ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ

ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 19 ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣାନାମା ଜାରି କରିବା ପରେ, ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରନ୍ତି ଯେ ସରକାର ଜମି ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଜମିରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ, ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ଥଇଥାନ କରାଯିବ । ଯଦି କିଛି ଅଭିଯୋଗ ଥାଏ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବେ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 30 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ (ଜୁନ୍ 2018) ଅନୁସାରେ ଧାରା 26 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ, ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ପ୍ରତ୍ୟେକ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ମୂଲ୍ୟ (ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଭାବେ କୁହାଯାଏ) ପ୍ରଦାନ କରିବେ ଯାହା ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଠାରୁ ପୁରସ୍କାର ତାରିଖ କିମ୍ବା ଜମି ଅଧିକାର କରିବାର ତାରିଖ ଯାହା ପ୍ରଥମେ ହୋଇଥିବ ଉକ୍ତ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବାର୍ଷିକ ହାର 12 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ହିସାବ କରାଯାଏ।

ଅଡିଟ୍ ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ, ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 120 ଟି ଏଲ୍ଏ ମାମଲାରେ 1061.109 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତି ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ହିସାବ ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର୍ ଅଧିନିୟମ/ ଆର୍ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁରୂପ ହୋଇନଥିଲା। ଆକଳନ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ ଗୁଡ଼ିକ 365 ରୁ 965 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଏମ୍ଭି ଗଣନା କରିଥିଲେ ଯାହାକି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ[41] ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ଆୱାର୍ଡ ପାସ୍ ସମୟରେ ଯେଉଁ ସମୟ ପାଇଁ ଏଏମ୍ଭି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା କଥା, ତାହା ଆୱାର୍ଡ ପ୍ରଦାନର ପ୍ରକୃତ ତାରିଖକୁ ବିଚାର କରି ସଂଶୋଧିତ କରାଯିବାର ଥିଲା । ଯଦିଓ ଅବଧିର ସଂଶୋଧନ ହୋଇନଥିଲା, ଧାରା 11 ଅଧିନରେ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଠାରୁ 388 ରୁ 1314 ଦିନ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ପୁରସ୍କାର ଗୁଡ଼ିକ ଧାରା 23 ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାସ୍ ହୋଇଥିଲା। ଏଏମ୍ଭି ଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ ନହେବା ଯୋଗୁଁ 1,347.31 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବିପକ୍ଷରେ 944.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 4.3** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି।:

ସାରଣୀ 4.3: ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର କମ୍ ହୋଇଥିବା ଆୱାର୍ଡର ବିବରଣୀ

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)

ୟୁନିଟର ନାମ	ଏଲ୍ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷେତ୍ର (ଏକରରେ)	ଅବଧି ଯାହା ପାଇଁ ଏଏମ୍ଭି ଦେୟ ପ୍ରାପ୍ୟ ଥିଲା (ଦିନରେ)	ଅବଧି ଯାହା ପାଇଁ ଏଏମ୍ଭି ଦିଆଯାଇଥିଲା (ଦିନରେ)	ଏଏମ୍ଭି ଦେୟର ପରିମାଣ	ଆୱାର୍ଡ ହୋଇଥିବାଏ ଏମ୍ଭିର ପରିମାଣ	ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କମ୍ ରାଶି
ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି, କେଉଁଝର	16	11.05	1,187-1,195	365	138.01	42.41	95.60
ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, କେଆଇପି, କେଉଁଝର	25	546.113	444-1314	365-965	574.40	501.59	72.81
ଏସ୍ଏଲ୍ଏଏବଂ ଆର୍ଆର୍ଓ, ଟିଏମ୍ଆଇପି, କୋରାପୁଟ	29	33.25	388-942	365	3.93	2.75	1.17
ଏଲ୍ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ	7	2.769	488-817	365	12.98	10.81	2.17
ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଏସ୍ଆଇପି, ମୟୁରଭଞ୍ଜ	3	126.66	794-1,312	730	360.67	203.46	157.21
ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	11	93.627	411-593	365	107.07	79.09	27.98
ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	29	247.64	890-1,134	730	150.25	104.31	45.95
ମୋଟ	**120**	**1,061.109**			**1,347.31**	**944.42**	**402.89**

(ଉତ୍ସ: ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ)

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ଟିଏମ୍ଆଇପି, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି, ଡିବିଆର୍ଏଲ୍ପି ଏବଂ କେଆଇପିର ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓମାନେ ଆୱାର୍ଡ ତାରିଖକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ସଂଶୋଧିତ ଆକଳନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ । ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ,

41 ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ଦାଖଲ କରିଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ

ଏସ୍ଆଇପି କହିଲେ ଯେ ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏଏମ୍‌ଭି ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ହିସାବ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ । ଏଲ୍‌ଏଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମିଳି ନଥିଲା (ଫେବୃୟାରୀ 2024 ସୁଦ୍ଧା) ।

ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଏସ୍ଆଇପଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନ ଥିଲା, କାରଣ ଏହା ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଥିଲା ।

ସୁପାରିଶ 4.3: ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 30 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଏବଂ ପୁରସ୍କାରର ତାରିଖକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା କରାଯାଇପାରେ ।

4.1.5 *ଅନୁସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଭୂ-ସମ୍ପତ୍ତିର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ*

ବେସରକାରୀ ଜମିର ସିଧାସଳଖ କ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 26 ରୁ 30 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରାଯିବ ଉଚିତ୍ । ଓଡିଶା ଭୂ ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 22 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଜମି ବିକ୍ରୟର ଅନୁମତି ସଂପୃକ୍ତ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଏକ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ ସିଧାସଳଖ କ୍ରୟ ମୋଡ[42] ମାଧ୍ୟମରେ 0.09 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆନୁମାନିକ ମୂଲ୍ୟ 6.04 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା[43] ଅନୁମୋଦନ (ଅକ୍ଟୋବର 2018) କରିଥିଲେ । ଜମିର ମୂଲ୍ୟ 2013 ର ବିଏମ୍‌ଭି ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ଇଇ) ଗ୍ରାମୀଣ କାର୍ଯ୍ୟ (ଆର୍‌ଡବ୍ଲୁ) ଡିଭିଜନ ରାଉରକେଲାଙ୍କର ସଡ଼କ ଓ ସେତୁ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ସେହି ଜମି ଆବଶ୍ୟକ କରିଥିଲେ । ଜମି କ୍ରୟ ପାଇଁ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅନୁମତି ମାଗିବା ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଉକ୍ତ ଜମିରେ ସେତୁ ଏବଂ ରାସ୍ତାର ଏକ ଅଂଶ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଜମି ମାଲିକ, ପାନପୋଷର ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ନିକଟରେ ଉଚିତ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ନଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଜମି ଉପରେ କୌଣସି ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ (ଡିସେମ୍ବର 2019) କରିଥିଲେ । ଜମିମାଲିକ ମଧ୍ୟ ତତ୍‌କାଳୀନ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବିଏମ୍‌ଭି ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020) କରିଥିଲେ । ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଜମିର ମୂଲ୍ୟ 2019 ର ବିଏମ୍‌ଭି ଅନୁଯାୟୀ, ଯାହାକି ଏକର ପିଛା 55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (2019-21 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା) ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ନଭେମ୍ବର 2020) ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, 0.09 ଏକର ଜମିର ମୂଲ୍ୟ 10.49 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହେଲା । ପାନପୋଷ ଉପଜିଲାପାଳ ଅନୁମୋଦିତ ଦରରେ ଜମି କ୍ରୟ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁମତି (ଜୁନ୍ 2021) ଦେଇଥିଲେ । ତଥାପି, କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଉକ୍ତ ଜମିକୁ ପୂର୍ବ ସଂଶୋଧିତ ମୂଲ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ 6.04 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ କ୍ରୟ (ଜୁଲାଇ 2021) କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ଜମି ମାଲିକ ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ହକ୍‌ଦାର ଥିଲେ ତା'ଠାରୁ 4.45 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କମ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ବିଏମ୍‌ଭି 2019 ଅନୁଯାୟୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ, କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ପୁରୁଣା ବିଏମ୍‌ଭିର ଦର ଅନୁଯାୟୀ 6.04 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ । ବିକ୍ରି ଦଲିଲ୍ ପଞ୍ଜିକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଦରରେ ବିକ୍ରୟ ବିଚାରର ଦେୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ପଞ୍ଜିକରଣକୁ

[42] ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 46 ତଥା ଜାନୁଆରୀ 2016 ର ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଅନୁଯାୟୀ ବେସରକାରୀ ଜମିର ସିଧାସଳଖ କ୍ରୟ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଦ୍ୱିପାକ୍ଷିକ ବୁଝାମଣା ମାଧ୍ୟମରେ କ୍ରୟ । ଘରୋଇ ଜମିର ସିଧାସଳଖ କ୍ରୟ ମାମଲାରେ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲଏଆର୍‌ଆର୍, 2013 ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୁଏ

[43] ଜମିର ମୂଲ୍ୟ: ଏକର ପିଛା ବିଏମ୍‌ଭି ମୂଲ୍ୟ 30,00,000 ଟଙ୍କା ହିସାବରେ 2,70,000 ଟଙ୍କା, ଅତିରିକ୍ତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ : 32,400 ଟଙ୍କା ଏବଂ ସୋଲାଟିୟମ୍: 3,04,000 ଟଙ୍କା

ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଏସ୍‌ସି ଜମି ମାଲିକ ଉଚିତ୍ ଜମି ମୂଲ୍ୟ ଯାହାର ପରିମାଣ 4.45 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ସୁପାରିଶ 4.4: ଦ୍ୱିପାକ୍ଷିକ ବୁଝାମଣା ମାଧ୍ୟମରେ ଘରୋଇ ଜମିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 26 ରୁ 30 ଅନୁଯାୟୀ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରେ ।

4.2 କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ

ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ର ଅଧିନିୟମ, 2013 ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍‌ର ନିୟମାବଳୀ, 2016 ଅନୁଯାୟୀ, ଅଧିଗ୍ରହଣ ହେବାକୁ ଥିବା ପାର୍ସଲ ଜମିର ରେକର୍ଡକୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଦ୍ୟତନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପୁରସ୍କାର ପାସ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଥିଲା, କିମ୍ବା ଏହି ଟଙ୍କା ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ଅନ୍ତିମ ବିତରଣ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ[44]ନିକଟରେ ଜମା କରାଯିବ, । ଅଡିଟ୍ ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଅଦ୍ୟତନ ତଥା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନରେ ତ୍ରୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ କରିଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4.2.1 ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଅଦ୍ୟତନ ହୋଇନଥିବା କାରଣରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ନ ହେବା

ଓଡ଼ିଶା ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍‌ର ନିୟମ, 2016 ର ନିୟମ 4(2) ଅନୁଯାୟୀ, ଘରୋଇ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ପାଇବା ପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପ୍ରକଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରର ଜମି ବିଶେଷର ସଂପୃକ୍ତ ରେକର୍ଡ ଅଫ୍ ରାଇଟସର ଅପଡେଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ (ଜିଲ୍ଲାର ଜିଲ୍ଲାପାଳ) ତହସିଲଦାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବେ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 11(5) ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ଏବଂ ଧାରା 19 ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣାନାମା ଜାରି ପୂର୍ବରୁ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଅଦ୍ୟତନ କରିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଏବଂ ଶେଷ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଓଡ଼ିଶା ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍‌ର ନିୟମ, 2016 ର ନିୟମ 28(3) ଅନୁଯାୟୀ, ପୁରସ୍କାର ପାସ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ବିତରଣ ଶିବିର ଆୟୋଜନ କରି ଏବଂ ଆକାଉଣ୍ଟ ପେୟି ଚେକ୍ କିମ୍ବା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଯାହା ଅଧିକ ପସନ୍ଦଯୋଗ୍ୟ ଆୱାଡିଙ୍କର ବ୍ୟାଙ୍କ, ଆକାଉଣ୍ଟକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଟଙ୍କା ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କରାଯିବ ଉଚିତ୍ । ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍‌ର ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 77 ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ରାଜି ନ ହୁଅନ୍ତି କିମ୍ବା ଯଦି ଜମିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ନଥାନ୍ତି କିମ୍ବା କିଏ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନେଇ କିମ୍ବା ଏହାର ବଣ୍ଟନକୁ ନେଇ କିଛି ବିବାଦ ଥାଏ, ଜିଲ୍ଲାପଳ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଜମା କରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଧାରା 64 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ରେଫରେନ୍ସ ଦାଖଲ କରାଯିବ ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ,, ଛଅଟି ନମୁନା ଜିଲ୍ଲାରେ, 13 ଟି ଏଲ୍‌ଏଓ/ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ[45] ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 5,057.832 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା 288 ଟି ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲାରେ, ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍‌ର ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଫେବୃଆରୀ 2016 ରୁ ଜୁଲାଇ 2022 ମଧ୍ୟରେ ଜାରି

---

[44] ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 51 ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ, କ୍ଷତିପୂରଣ, ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ପୁନଃଥଇଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦର ଶୀଘ୍ର ସମାଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ, ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ପୁନଃଥଇଥାନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା

[45] ଏଲ୍‌ଏଓ, କୋରାପୁଟ, ଏଲ୍‌ଏଓ-କମ୍-ତହସିଲଦାର, ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଏବଂ ଆର୍‌ଆର୍‌ଓ, ଟିଏମ୍‌ଆଇପି, କୋରାପୁଟ; ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଜୟପୁର-ନବରଙ୍ଗପୁର ଏବଂ ଜୟପୁର-ମାଲକାନଗିରି ରେଲ ଲିଙ୍କ ପ୍ରକଳ୍ପ, କୋରାପୁଟ; ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼; ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଟିବିଆର୍‌ଏଲ୍‌ପି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼; ଏଲ୍‌ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ; ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଏସ୍‌ଆଇପି, ମୟୁରଭଞ୍ଜ; ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ ଏବଂ ଆର୍‌ଓ, ଆର୍‌ଆଇପି, କଳାହାଣ୍ଡି; ଏଲ୍‌ଏଓ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଉଁଝର; ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଆଇପି, କେଉଁଝର; ଏବଂ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଟିବିଆର୍‌ଏଲ୍‌ପି, କେଉଁଝର

କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ. ଧାରା 19 ଅନୁଯାୟୀ 203 ଏଲ୍ଏ ମାମଲାରେ 3,074.075 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ନଭେମ୍ବର 2016 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ ଘୋଷଣା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହିପରି, ଏହି 203 ଏଲ୍ଏ ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ ଜମିର ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଅଦ୍ୟତନ ହେବାର ଥିଲା । ଅଡିଟ୍ କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ ଯେ 182 ମାମଲାରେ (90 ପ୍ରତିଶତ), 3,057.57 ଏକର ଜମି ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଜମି ରେକର୍ଡ ଅପଡେଟ୍ ହୋଇନଥିଲା ଯାହାକି **ସାରଣୀ 4.4** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 4.4: ଆର ଓ ଆର୍ ର ରେକର୍ଡ ଅପଡେଟ୍ ବିନା ଧାରା 19 ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍ ଏମାମଲା

ଜିଲ୍ଲା	ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ ନାମ	ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍ଏ ମାମଲା		ଏଲ୍ଏ ମାମଲା ଯାହାର ରେକର୍ଡ ଅପ୍ଡେଟ୍ ହୋଇନଥିଲା	
		ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ଏକରରେ)	ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ଏକରରେ)
କଳାହାଣ୍ଡି	ଏସ୍ଏଲ୍ଏ ଏବଂ ଆର୍ଓ, ଆର୍ଆଇପି	5	7.66	5	7.66
କେଉଁଝର	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, କେଆଇପି	25	546.113	25	546.113
	ଏଲ୍ଏଓ, କେଉଁଝର	4	4.715	0	0
	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଡିବିଆର୍ଏଲ୍ପି	16	11.05	0	0
କୋରାପୁଟ	ଏଲ୍ଏଓ, କୋରାପୁଟ	2	14.31	2	14.31
	ଏଲ୍ଏଓ-କମ୍- ତହସିଲଦାର, ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର	1	0.547	1	0.547
	ଏସ୍ଏଲ୍ଏ ଏବଂ ଆର୍ଆର୍ଓ, ଟିଏମ୍ଆଇପି	39	195.69	39	195.69
ମୟୁରଭଞ୍ଜ	ଏଲ୍ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ	10	8.23	10	8.23
	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଏସ୍ଆଇପି	27	1,519.12	27	1,519.12
ନବରଙ୍ଗପୁର	ଏଲ୍ଏଓ, ନବରଙ୍ଗପୁର	1	0.74	0	0
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	44	518.26	44	518.26
	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି	29	247.64	29	247.64
	ମୋଟ	**203**	**3,074.075**	**182**	**3,057.57**

(ଉତ୍ସ: ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ଏଲ୍ ଏଓ /ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡିକର ରେକର୍ଡ)

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ଯାଞ୍ଚ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ 182 ମାମଲାରୁ 179 ରେ ଆଠଟି ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲଏଓ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 370.49 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ , ପ୍ରଦାନ (ଜାନୁଆରୀ 2017 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2022)ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଜମି ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଅପଡେଟ୍ ହୋଇନଥିବାରୁ ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା, 120.94 କୋଟି ଟଙ୍କା ବଣ୍ଟନ ହୋଇପାରି ନ ଥିଲା, ଯାହା **ସାରଣୀ 4.5** ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 4.5: କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରିବାର ବିବରଣୀ

ଜିଲ୍ଲା	ଏଲ୍ଏଓ/ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓଙ୍କ ନାମ	ଏଲ୍ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ଅଧିଗୃହୀତ କ୍ଷେତ୍ର	ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ସ୍ଥିତି (ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)		
				ପୁରସ୍କାର	ବଣ୍ଟନ	ଅବଶେଷ
କଳାହାଣ୍ଡି	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଏବଂ ଆର୍ଆର୍ଓ, ଆର୍ଆଇପି	5	7.66	27.72	4.01	23.71
କେଉଁଝର	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, କେଆଇପି	25	546.113	8,514.75	7,117.03	1,397.72
କୋରାପୁଟ	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିଏମ୍ଆଇପି	39	195.69	655.80	564.70	91.10
	ଏଲ୍ଏଓ, କୋରାପୁଟ	2	14.31	447.47	439.25	8.22
ମୟୁରଭଞ୍ଜ	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଏସ୍ଆଇପି	27	1,519.12	12,037.97	9,804.57	2,233.40

ଜିଲ୍ଲା	ଏଲ୍ଏଓ/ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓଙ୍କ ନାମ	ଏଲ୍ଏ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ଅଧିଗ୍ରହୀତ କ୍ଷେତ୍ର	ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ସ୍ଥିତି (ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)		
				ପୁରସ୍କାର	ବଣ୍ଟନ	ଅବଶେଷ
	ଏଲ୍ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ	10	8.23	1,322.27	688.01	634.26
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	ଏଲ୍ଏଓ , ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	42	516.82	11,613.12	6,113.93	5,499.19
	ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି	29	247.64	2,429.66	222.96	2,206.70
ମୋଟ		**179**	**3,055.583**	**37,048.76**	**24,954.46**	**12,094.30**

(ଉତ୍ସ: ଯାଞ୍ଚ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଏଲ୍ ଏଓ/ଏସ୍ଏଲ୍ ଏଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡିକର ରେକର୍ଡ)

ବିତରଣ ଏବଂ ବିତରଣ ହୋଇନ ଥିବା କ୍ଷତିପୁରଣ ରାଶିର ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଶତ, **ଚାର୍ଟ 4.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ଚାର୍ଟ 4.2: ଏଲ୍ ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ ଏଓ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବଣ୍ଟନ ଏବଂ ଅଣଆବଣ୍ଟିତ କ୍ଷତିପୂରଣର ପ୍ରତିଶତ

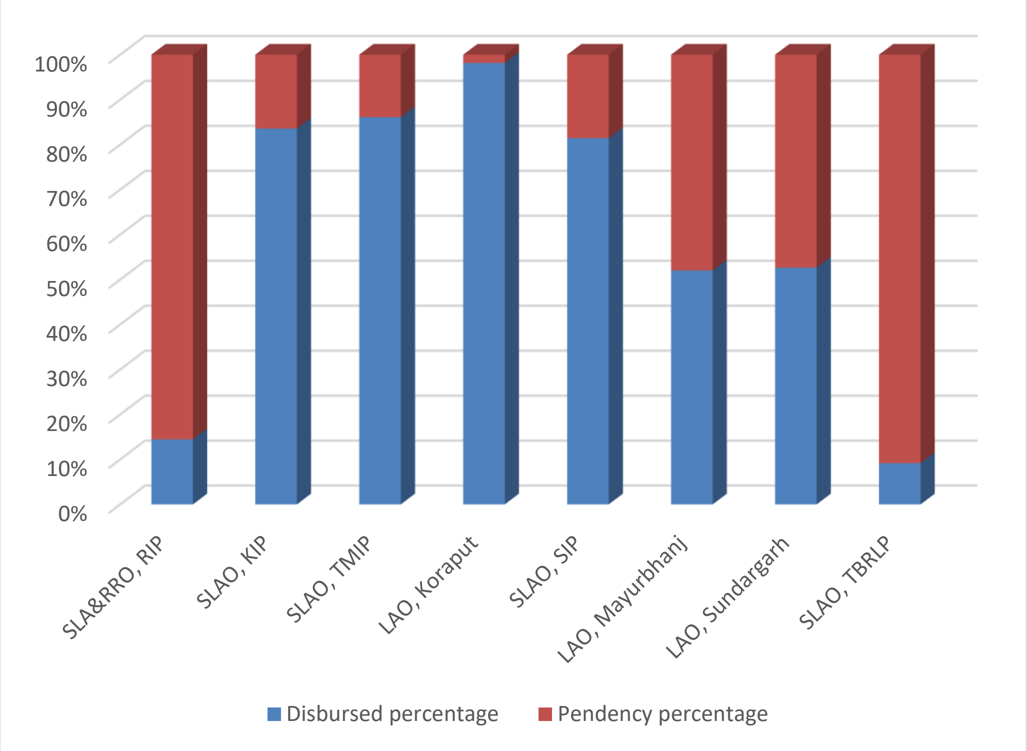

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା ଯେ:

- 15 ଟି ଏଲ୍ଏ ମାମଲାରେ[46] (ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା) କୌଣସି ଯଦିଓ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ 11.48 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଗଷ୍ଟ 2020 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ ପାସ୍ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା।
- 39 ଏଲଏ୍ ମାମଲାରେ ଦେୟ ପ୍ରତିଶତ 50 ରୁ କମ୍ ଥିଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ 34 କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେୟ ପ୍ରତିଶତ 50 ରୁ 80 ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା।

46 ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼:1; ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିବିଆର୍ଏଲ୍ପି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼: 9; ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଟିଏମ୍ଆଇପି: 1; ଏଲ୍ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ: 3 ଏବଂ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଆର୍ଆରଓ, ଆର୍ଆଇପି: 1

- ଯଦିଓ କ୍ଷତିପୂରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟସୀମା ପରେ ମଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ତାହା ଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସୁଚିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ , ଏହିପରି ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଫଳରେ ଅଧିଗୃହିତ ଜମିର ଅଧିକାରକୁ ନେବା ସହିତ ପ୍ରକଳ୍ପର ଆରମ୍ଭ ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା ।

  ଏହା **ଅନୁଛେଦ 4.2.2** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

କେସ୍ ଅଧ୍ୟୟନ : 4.1

ଗେଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର କୁଆଁରମୁଣ୍ଡା ତହସିଲ ଅଧିନରେ ଥିବା କାଲୋସିରିଆ ଗ୍ରାମରେ ଗ୍ୟାସ୍ ପାଇପ୍ ଲାଇନ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଏଲ୍‌ଏଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ 0.90 ଏକର ଜମି[47]ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ 120 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ପାସ୍ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2021) କରିଥିଲେ । ରେକର୍ଡ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଜାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏଲ୍‌ଏଓ, 11 ଜଣଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଯେଉଁମାନେକି ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଥିଲେ, କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ପାସ୍ (9 ମାର୍ଚ୍ଚ 2021) କରିଥିଲେ । ଚାରି ଜଣ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଏକ ଆଫିଡେଭିଟ୍ ଦାଖଲ କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ଅବଶିଷ୍ଟ ସାତ ଜଣ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଏଲ୍‌ଏଓ ଚାରିଜଣଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତିନି ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଗ୍ରହଣ ନକରିବା ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ଆପତ୍ତି ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବିଷୟରେ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ,ପାନପୋଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଜଣାଇଲେ (ଜୁଲାଇ 2021) ଯେ, ଜଣେ ସହ ଅଂଶୀଦାର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ରାଶି ବଣ୍ଟନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ନକରି ଅନ୍ୟ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆଫିଡେଭିଟ୍ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ/ଟିପ ଚିହ୍ନ ନେଇଥିଲେ । ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ହଡ଼ପ କରିଥିବା ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏଫ୍‌ଆଇଆର୍ ଦାଖଲ (ନଭେମ୍ବର 2021) କରିଥିଲେ ।

କ୍ଷତିପୂରଣ ପୁରସ୍କାର ଅନୁମୋଦନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଯଦି ଆରଓଆର୍ ଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥାନ୍ତା, ପ୍ରକୃତ ଜମି ମାଲିକମାନେ ଏପରି ଜଟିଳତା ବିନା ସେମାନଙ୍କ ଅଂଶ ପାଇପାରିଥାନ୍ତେ ।

- ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟତୀତ, କେଉଁଝର ଜିଲ୍ଲାର[48] 15.765 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ 20 ଟି ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲାରେ ଜୁଲାଇ 2021 ରୁ ଅପ୍ରେଲ 2022 ମଧରେ ଜମି ରେକର୍ଡ ଅପଡେଟ୍ ଏବଂ 8.47 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ସତ୍ତ୍ୱେ 1.06 କୋଟି ଟଙ୍କା ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏ ଏବଂ ଆର୍‌ଆର୍‌ଓ, ଟିଏମ୍‌ଆଇପି କହିଲେ ଯେ ଯଦିଓ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଆର୍‌ଓଆର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅପ୍‌ଡେଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା କରିନଥିଲେ । ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଏସ୍‌ଆଇପି, ବାରିପଦା କହିଲେ ଯେ ଆର୍‌ଓଆର୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅପ୍‌ଡେଟ୍ କରିବା ପରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଏବଂ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଅନ୍ୟ ଏଲ୍‌ଏଓ / ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ ମାନେ ଭବିଷ୍ୟତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ନୋଟ୍ କରିଥିଲେ । ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ ଏବଂ

---

47 ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରଜା: ଦୁଲୁ ଓରାମ, ପିତା ଚଇନ ଓରାମ, ଖାତା ସଂଖ୍ୟା.129/141, ପ୍ଲଟ୍ ସଂଖ୍ୟା. 586, ଅଧିଗ୍ରହଣ ହେବାକୁ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର: 1.52 ମାମଲା ମଧରୁ 0.90 ଏକର

48 ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଡିବିଆର୍‌ଏଲ୍‌ପି: 16 ମାମଲା ଏବଂ ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଉଁଝର: 4 ମାମଲା

ଆର୍‌ଓ ଆର୍‌ଆଇପି, କ୍ଷତିପୂରଣ ବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯିବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ । ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଆଇପି ଏବଂ ଡିବିଆର୍‌ଏଲ୍ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦେଇ ନଥିଲେ ।

ସୁପାରିଶ 4.5: ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ହୋଇସାରିଥିବା ଜମି ଅଂଶ ଗୁଡ଼ିକର ରେକର୍ଡ ଅଫ୍ ରାଇଟସ୍, ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ସୂଚୀ ଅନୁଯାୟୀ ଅପ୍‌ଡେଟ୍ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

4.2.2 କ୍ଷତିପୂରଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଜମିର ଦଖଲ ନେବା

ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 38(1) ତଥା ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2016) ଅନୁଯାୟୀ, କ୍ଷତିପୂରଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଜମିର ଦଖଲ ନେଇପାରିବେ ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା 203 ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 158 ଟିରେ 2,542.131 ଏକର ଜମିର ଦଖଲ ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ 2017-18 ରୁ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ପାସ୍ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଡିଟ୍ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ 158 ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ 114 ଟିରେ 2,449.594 ଏକର ଜମିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର, ମୋଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର[49] କେବଳ 83 ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରଦାନ କରି ନିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 4.6** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 4.6: କ୍ଷତିପୂରଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ନିଶ୍ଚିତ ନକରି ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମିର ଅଧିକାର ହାତକୁ ନେବା

ଜିଲ୍ଲା	ଏଲ୍‌ଏଓ/ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ ମାନଙ୍କର ନାମ	ଅଧିକାର ନିଆଯାଇଥିବା ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା		କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ନିଶ୍ଚିତ ନକରି ଅଧିକାର କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍‌ଏ ମାମଲା	
		ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ଏକରରେ)	ସଂଖ୍ୟା	କ୍ଷେତ୍ରଫଳ (ଏକରରେ)
କଳାହାଣ୍ଡି	ଏଲ୍‌ଏଓ, କଳାହାଣ୍ଡି	2	113.01	2	113.01
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏ ଏବଂ ଆର୍‌ଓ, ଆର୍‌ଆଇପି	4	7.02	3	3.54
କେଉଁଝର	ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଉଁଝର	2	1.66	1	0.80
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଡିପିଆର୍‌ଏଲ୍	16	11.05	14	9.42
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, କେଆଇପି	25	546.113	24	514.463
କୋରାପୁଟ	ଏଲ୍‌ଏଓ, କୋରାପୁଟ	2	14.31	1	0.26
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏ ଏବଂ ଆର୍‌ଆର୍‌ଓ, ଟିଏମ୍‌ଆଇପି	37	195.10	21	185.29
ମୟୁରଭଞ୍ଜ	ଏଲ୍‌ଏଓ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ	6	6.203	3	5.036
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ଏସ୍‌ଆଇପି	23	1,397.53	21	1,389.19
ନବରଙ୍ଗପୁର	ଏଲ୍‌ଏଓ, ନବରଙ୍ଗପୁର	1	0.74	0	0
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	39	247.345	23	226.535
	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	1	2.05	1	2.05
ମୋଟ		**158**	**2,542.131**	**114**	**2,449.594**

(ଉତ୍ସ: ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍‌ଏଓ/ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ରେକର୍ଡ)

ଏହିପରି, କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ନକରି, ଜମିର ଦଖଲ ନେବା, ଆର୍‌ଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଥିଲା ।

---

49 ମୋଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି 301.83 କୋଟି ଟଙ୍କା ବିପକ୍ଷରେ 250.69 କୋଟି ଟଙ୍କା (83 ପ୍ରତିଶତ) କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ଏସ୍ଏଲ୍ଏ ଏବଂ ଆର୍ଆର୍ଓ, ଟିଏମ୍ଆଇପି ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ଦେବାର ବିଷୟକୁ ଦକ୍ଷ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ନିଆଯିବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ । ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଏସ୍ଆଇପି ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ଯେ, ପ୍ରକଳ୍ପର ଆଗ୍ରହକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଜମିର ଦଖଲ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, କେଆଇପି ନିଶ୍ଚିତ କଲେ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପରେ ଜମିର ଦଖଲ ନିଆଯିବ । ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ, ଡିବିଆରଏଲ୍ପି କହିଲେ ଯେ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ରେଳ ଲିଙ୍କ ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଚାପ ଯୋଗୁଁ ଦଖଲ ନିଆଯାଇଥିଲା

ଏହାର ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା, କାରଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜମିର ଦଖଲ ନେଇ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇଥିଲା ।

4.2.3 ସଂରଚନା, କୂଅ, ପୋଖରୀ ଏବଂ ଗଛ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରିବା

ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରେ 4000 ମେଗାୱାଟ୍ ଅଲଟ୍ରା ମେଗା ପାୱାର ପ୍ରକଳ୍ପ (ୟୁଏମ୍ପିପି) ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ 2,731.431 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ 713.29 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ (ଅଗଷ୍ଟ 2013) । ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମିକୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯଥା- ଓଡ଼ିଶା ଶିଳ୍ପ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିକାଶ ନିଗମ (ଆଇଡିସିଓ) କୁ ନଭେମ୍ବର 2014 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2015 ମଧ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ରାଶିରେ ଜମି ପାଇଁ 620.87 କୋଟି ଟଙ୍କା, ସଂରଚନା, କୂଅ, ପୋଖରୀ ଇତ୍ୟାଦି 85.70 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ଗଛ ପାଇଁ 6.72 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ପୁନର୍ବାସ ଓ ପେରିଫେରୀ ବିକାଶ ପରାମର୍ଶଦାତା କମିଟି[50] (ଆର୍ପିଡିଏସି) ଏହାର ବୈଠକରେ (18 ଅକ୍ଟୋବର 2014) ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ଯେ ବୃକ୍ଷର (6.72 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଏବଂ ସଂରଚନା (85.70 କୋଟି ଟଙ୍କା)ମୂଲ୍ୟର କ୍ଷତିପୂରଣ ଆର୍ଏବଂଆର୍ ସାଇଟର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଏହାପରେ, ନା ଆର୍ପିଡିଏସିର କୌଣସି ମିଟିଂ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇନଥିଲା ନା ଆର୍ଏବଂଆର୍ ସାଇଟର ମଧ୍ୟ କିଛି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆୱାର୍ଡ ତାରିଖ ଠାରୁ ନଅ ବର୍ଷ ରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ 92.42 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରି ନଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା) ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ବେଳେ ବିଚାରାଧୀନ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର ଶୀଘ୍ର ବିତରଣ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ।

4.2.4 କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ ଉତ୍ସ ଉପରେ ଆୟକର(ଟିଡିଏସ୍)ର ଅନିୟମିତ କାଟିବା

ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆରଆରର ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 96 ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 46 ଅର୍ଥାତ୍ ଜମିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କ୍ରୟ ବ୍ୟତୀତ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆୱାର୍ଡ କିମ୍ବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଉପରେ କୌଣସି ଆୟକର କିମ୍ବା ଷ୍ଟାମ୍ପ ଡ୍ୟୁଟି ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ । ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟ ଟ୍ୟାକ୍ସ ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛି (25 ଅକ୍ଟୋବର 2016) ଯେ, ଆୱାର୍ଡ କିମ୍ବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାପ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ, ଯାହା ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆରଆର ଅଧିନିୟମ, 2013 ର ଧାରା 96 ଅନୁଯାୟୀ ଆୟକର ଲାଗୁରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହା ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ:

- ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2018-19 ରୁ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ, ସଂରଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିର 264 ଆୱାର୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରୁ 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଅନିୟମିତ ଭାବରେ 5.86 କୋଟି ଟଙ୍କା ଟିଡିଏସ୍ କାଟିଥିଲେ । ତେବେ, ଟିଡିଏସ୍ ରାଶିକୁ ତଥାପି, ସଂପୃକ୍ତ ଆଇଟି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଜମା କରାଯାଇ ଥିଲା ।

---

[50] ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଆଣ୍ଡଆର୍ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡିକର ତଦାରଖ କରିବାକୁ ଓଡ଼ିଶା ଆର୍ଆଣ୍ଡଆର୍ ନୀତି, 2006 ଗଠିତ

- ସେହି ସମାନ ଏଲ୍ଏଓ, ପୁନର୍ବାର 2022-23 ସମୟରେ ସଂରଚନା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା 17 ଆୱାର୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ 21.90 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଟିଡିଏସ୍ ଅନିୟମିତ ଭାବରେ କାଟିଥିଲେ । ଏହି ଟଙ୍କା ତଥାପି ସଂପୃକ୍ତ ଆଇଟି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଜମା ହୋଇନଥିଲା । କଟାଯାଇଥିବା ରାଶି ମଧ୍ୟରୁ ଏଲ୍ଏଓ 12.74 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଛଅ ଜଣ ଆୱାର୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରିଥିବାବେଳେ ଅବଶିଷ୍ଟ 9.16 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏଲ୍ଏଓଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 2022), ଯାହା ଅନିୟମିତ ଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆରଆର ଅଧିନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଅନିୟମିତ ଭାବରେ ଟିଡିଏସ୍ କାଟୁଥିଲେ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ଏଲ୍ଏଓ କହିଲେ ଯେ ସଂରଚନା ମାଲିକଙ୍କର ପିଏଏନ୍ ଥିବା କାରଣରୁ ଟିଡିଏସ୍ ଅଜାଣତରେ କଟାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଆଇଟି ହେଡ ଅଧୀନରେ ଜମା ହୋଇଅଛି । ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆଇଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର କଟାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଫେରସ୍ତ ପାଉଥିଲେ । ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା କାରଣ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣରୁ ଟିଡିଏସ୍ କାଟିବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଜମି ମାଲିକମାନେ ଟିଡିଏସ୍ ରାଶି ଫେରସ୍ତ ପାଇଥିବାର ସମର୍ଥନରେ ଏଲ୍ଏଓଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ୍ ପ୍ରମାଣ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

4.2.5 ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ନକରି ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରି ଘରୋଇ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 300 ଏ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ଯେ ଆଇନର ପ୍ରାଧିକରଣ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ନାଗରିକ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ନାହିଁ । ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆରଆର ଅଧିନିୟମ, 2013, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସରଣ କରିବା ପରେ ଘରୋଇ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 38 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହିତ, ହକ୍ଦାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ଆର୍ଆଣ୍ଡଆର୍ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପରେ ସଂଗ୍ରହକାରୀଙ୍କୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଜମିକୁ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଅଧିକୃତ କରିଥାଏ ।

ଅଡିଟ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ ଅନୁସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ 57,453 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଏବଂ କୋରାପୁଟଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 4.7** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଛି । ଅବଶ୍ୟ, ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କିମ୍ବା ସମାପ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଜମି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦଖଲ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

ସାରଣୀ 4.7: ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବରୁ ଘରୋଇ ଜମିର ଦଖଲ

କ୍ର. ସଂ.	ଜମି ଆବଶ୍ୟକତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଗ୍ରାମର ନାମ/ କ୍ଷେତ୍ର (ଏକରରେ)	ମନ୍ତବ୍ୟ
କ. ଏଲ୍ଏଓ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼			
1	ଘୋଘର ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ (ଏମ୍ଆଇପି) ର ହେଡ୍ ୱାର୍କସ୍ ନିର୍ମାଣ	ଇତମା/ 3.82	ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ମାମଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସାମାଜିକ ପ୍ରଭାବ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ (ଏସ୍ଆଇଏ) ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ ଚାଲିଥିଲା । କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଗୁଗୁଲ୍ ମାନଚିତ୍ରରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଯେପରି ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମିତ ହୋଇସାରିଥିଲା ।
2	ଘୋଘର ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ	ଇତମା / 3.10	ଅକ୍ଟୋବର 2018 ରେ ଏସ୍ଆଇଏର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2020 ରେ ଘୋଷଣାନାମା ହୋଇଥିଲା । କ୍ଷତିପୂରଣ ତଥାପି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଗୁଗୁଲ ମାନଚିତ୍ରରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଯେପରି ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ

କ୍ର. ସଂ.	ଜମି ଆବଶ୍ୟକତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଗ୍ରାମର ନାମ/ କ୍ଷେତ୍ର (ଏକରରେ)	ମନ୍ତବ୍ୟ
			ନିର୍ମିତ ହୋଇସାରିଥିଲା ।
3	ଗାଡ଼ିଆଜୋର ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ	ଗାଡ଼ିଆଜୋର/ 21.78 ଆମାସଦେଗୀ/ 7.86	ଜାନୁଆରୀ 2020 ର ଏସ୍ଆଇଏର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆଉ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇନଥିଲା । ଗୁଗୁଲ ମାନଚିତ୍ରରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଯେପରି ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମିତ ହୋଇସାରିଥିଲା ।
4	ମଣିନାନାଲୀ ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ଜଳଭଣ୍ଡାରର ନିର୍ମାଣ	ଟାଟିଜୋର /7.75 ବିରକାଲଦିହି/ 3.68	ଜୁନ୍ 2020 ରେ ଏସ୍ଆଇଏ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆଉ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇନଥିଲା । ଏସ୍ଆଇଏ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ 1994 ମସିହାରୁ ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧୀନରେ ଥିବା ପ୍ଲଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ।
5	ସରସ୍ୱତୀ ନାଲା (ବାନ୍ଧପାଲି କିଙ୍ଗୀରକେଲା ରୋଡ) ଉପରେ ଏଚ୍ଏଲ୍ ବ୍ରିଜ୍ ନିର୍ମାଣ	ସାନପାତ୍ରାପାଲି: 0.48 ଏକର ଏବଂ ଖୁଣ୍ଟାଗାଁ: 0.35 ଏକର	ଫେବୃଆରୀ 2022 ରେ ଏସ୍ଆଇଏ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । କ୍ୟାଡଷ୍ଟ୍ରାଲ ଭିଉରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ସରସ୍ୱତୀ ନାଲା ଉପରେ ଏଚ୍ଏଲ୍ ବ୍ରିଜ୍‌ର ନିର୍ମାଣ ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଜମିର ଏକ ଅଂଶରେ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ଅଧିଗ୍ରହଣ ସାନପତ୍ରପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମରେ କରାଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।
6	ଆଇବି (ସବ୍‌ଡେଗା ରାଜପୁର ରୋଡ) ଉପରେ ଏଚ୍ଏଲ୍ ବ୍ରିଜ୍ ନିର୍ମାଣ	କୁକୁରୀଡିହି: 1.918 ଏକର ଏବଂ ଗାଇଲୋ: 1.455 ଏକର	ଏସ୍ଆଇଏ ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲିଥିଲା । କ୍ୟାଡେଷ୍ଟ୍ରାଲ ଦୃଶ୍ୟରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଇବ୍ ନଦୀ ଉପରେ ବ୍ରିଜ୍ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକି କୁକୁରିଡିହି ଗ୍ରାମରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିବା ଏକ ଜମିର ଏକ ଅଂଶ ଥିଲା ।
ଖ. ଏଲ୍ଏଓ, କୋରାପୁଟ			
7	ଜୟପୁର ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍‌ର ବିକାଶ	ସୋରାଗୁଡ଼ା/ 5.26	ନଭେମ୍ବର 2019 ରେ 3.32 ଏକର ପାଇଁ ଏବଂ ଜୁନ୍ 2022 ରେ 1.94 ଏକର ପାଇଁ ଏସ୍ଆଇଏ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଅଗଷ୍ଟ 2022 ରେ 3.32 ଏକର ପାଇଁ ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାଥମିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଜମି ପୂର୍ବରୁ ଦଖଲ ହୋଇସାରିଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଥିଲା ।
	ମୋଟ	**57.453**	

(ଉତ୍ସ: ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ପ୍ଲଟଗୁଡ଼ିକର କ୍ୟାଡଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ଦୃଶ୍ୟ)

ସାନପତ୍ରପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମର ପ୍ଲଟ୍ ନମ୍ବର 795 (ସାରଣୀର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା-5 ରେ) ର ଅକ ଅଂଶ ଉପରେ ଏକ ବ୍ରିଜ୍ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିବାର କ୍ୟାଡେଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ଦୃଶ୍ୟ **ଚିତ୍ର 4.1** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ପ୍ରତିଛବି 4.1: ସାନପତ୍ରପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମର ପ୍ଲଟ୍ ନମ୍ବର 795 ର କ୍ୟାଡଷ୍ଟ୍ରାଲ ଦୃଶ୍ୟ

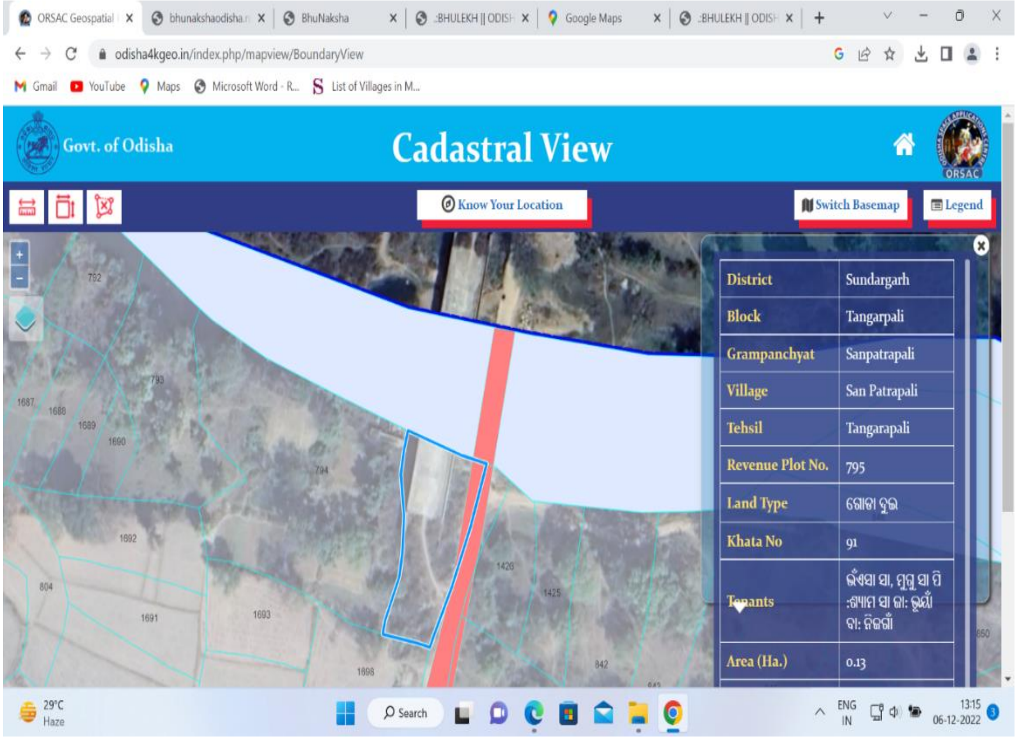

କେସ୍ ଅଧ୍ୟୟନ: 4.2

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ବେତନଟି ତହସିଲ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭୋଗବତୀ ଗ୍ରାମରେ 4.59 ଏକର ପରିମିତ ଘରୋଇ ଜମିକୁ 1960 ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ପଞ୍ଚାୟତି ରାଜ ଏବଂ ପାନୀୟ ଜଳ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦଖଲ କରାଯାଇ ଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଜମି ମାଲିକ ମାନଙ୍କୁ କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇନଥିଲା । କ୍ଷୁବ୍ଧ ଜମି ମାଲିକମାନେ ମାନ୍ୟବର ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ) । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ହାଇକୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ (ନଭେମ୍ବର 2015) । ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, 6.44 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୱାର୍ଡ ପାସ୍ କରିଥିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2018) । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା 6.35 କୋଟି ଟଙ୍କା ବିତରଣ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

ଏହିପରି, ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଏଫ୍ସିଟିଏଲ୍ଏଆର୍ଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2013 ଅନୁସୂଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଛି ଯେ, ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଶେଷ ପନ୍ଥା ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗ୍ରାମସଭାର ବିନା ଅନୁମତିରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଆରଡିଏମ୍ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ[51] ଅଧିନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି, ଏପରିକି ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏପରିକି ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାର ଅବଗତ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସରଣ ନକରି ଏବଂ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ନଦେଇ ଘରୋଇ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଛି, ସରକାର ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଉନାହାଁନ୍ତି । ଏହିପରି, ଜମି ମାଲିକମାନେ କୋର୍ଟରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥିଲେ ।

ଅଡିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଏଲ୍ଏଓ-କମ୍-ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଜୟପୁର କହିଲେ ଯେ ଆପ୍ରୋଚ୍ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଏୟାରଷ୍ଟ୍ରିପ୍ ବିସ୍ତାର ପାଇଁ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ହେତୁ, ଏଲ୍ଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସଂପୃକ୍ତ

---

51 ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ ଏବଂ ଏଲ୍ଏଓ/ ଏସ୍ଏଲ୍ଏଓ ମାନେ

ଜମି ପାର୍ସଲଗୁଡ଼ିକୁ ଦଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଏବଂ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2024 ସୁଦ୍ଧା) ।

ସୁପାରିଶ 4.6:* *ଆର୍‌ଏଫ୍‌ସିଟିଏଲ୍‌ଏଆର୍‌ଆର୍ ଅଧିନିୟମ 2013 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତିକୁ ଅନୁସରଣ ନକରି କୌଣସି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପରେ ଜମିର ଭୌତିକ ଦଖଲ ନେବା ଉଚିତ୍ ।